

ГРОМАДЯНСЬКЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ ВНЗ ПІД ЧАС ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ: АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ

Однією з умов розбудови незалежної України як європейської держави є наявність розвиненого громадянського суспільства. У зв'язку з цим для нашої країни надзвичайно важливим і невідкладним завданням сьогодення є виховання справжнього громадянина: активного, освіченого, здатного жити й працювати в умовах демократії, спроможного забезпечувати соборність і незалежність батьківщини, відчувати відповідальність за себе, за свою сім'ю, за свій народ і країну.

Стрижневі засади формування свідомо переконаних громадян України висвітлено в таких нормативних документах, як: Національна доктрина розвитку освіти, «Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття), «Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності», «Про громадянство України», Законах України «Про освіту», «Про середню освіту», «Про вищу освіту» тощо. Усі вони проголошують, що громадянськість особистості відбиває її зв'язок із державою, ставлення до неї.

Зазначимо, що в запропонованому Кабінетом Міністрів проекті Закону України «Про освіту» освітня діяльність визначається як діяльність юридичної або фізичної особи, метою якої є розвиток особистості, її загальнокультурних, громадянських і професійних компетентностей, що засвідчує перспективність піднятої проблеми [3].

Однак, проблема формування громадянськості в підростаючих поколіннях ускладнюється тим, що громадянське суспільство в Україні протягом тривалого часу деформувалося внаслідок домінування ідей недемократичної тоталітарної держави. Проте, на всіх історичних етапах буття українського народу і становлення його незалежності громадянський дух високо цінувався, завжди

існувало прагнення наших співвітчизників сформувати незалежного українського громадянина. Особливою активністю цей процес відзначався в другій половині XIX – на початку XX століття, коли спостерігалось пробудження інтелектуальних і моральних сил українського народу, а діяльність кращих представників української інтелігенції в усіх сферах духовного життя була по-справжньому подвижницькою на шляху до підняття високого рівня громадянської національної свідомості народу, а відповідно – і до відродження державності.

Ми поділяємо думку Л. Корж-Усенко [2] про те, що однією з характерних ознак громадянського подвижництва національно налаштованої української інтелігенції була переконаність у тому, що студентство за своїм покликанням є одним із могутніх джерел відродження не лише інтелектуального потенціалу суспільства, але і його національного духу. Саме тому вивчення й осмислення історії громадянського виховання студентства допоможе глибоко зрозуміти аналогічні проблеми сьогодення українського суспільства, підвищити ефективність громадянського виховання студентської молоді України.

Аналіз наукових досліджень з проблеми громадянського виховання дозволив з'ясувати, що різні аспекти виховання громадянських чеснот у сучасної молоді в умовах розбудови української державності розглядались за такими напрямками: концептуальні засади національного виховання (М. Євтух, П. Ігнатенко, П. Кононенко, В. Кузь, О. Любар, Ю. Руденко, М. Стельмахович, О. Сухомлинська та ін.); філософський аспект формування громадянських якостей особистості (Л. Архангельський, Р. Гурова, І. Кон, Г. Філонов та ін.); психологічне обґрунтування проблеми виховання громадянина (Б. Ананьєв, Л. Божович, Н. Левітов та ін.); розкриття методологічних аспектів і загальнотеоретичних основ побудови цілісного навчально-виховного процесу, спрямованого на формування особистості громадянина (А. Бойко, Я. Гордін, В. Коротов, Л. Крицька, В. Лозова, З. Невський, А. Розенберг, К. Чорна, В. Щербинський та ін.); висвітлення сутності, змісту, форм і методів громадянського виховання (П. Ігнатенко, Н. Косарева, Л. Крицька,

Ф. Кузнецов, В. Поплужний, В. Сухомлинський та ін.); виокремлення проблем морального становлення особистості як одного з компонентів громадянського виховання (О. Богданова, М. Болдирєв, В. Петров та ін.).

Окремо слід назвати дослідження експериментального характеру, де визначено й апробовано способи формування громадянськості в сучасних школярів (Л. Рехтета [4]) та студентів (Т. Гребеник [1]). Проте зауважимо, що автори вказаних досліджень, розкриваючи різноаспектні питання громадянського виховання, акцентували увагу на молоді в межах навчального закладу, не торкаючись широких мас студентства. Тим більше, не досліджувалась спеціально проблема формування громадянської позиції студентів вищого навчального закладу під час занять фізичною культурою, хоча в наукових роботах деяких учених зверталась увага на наявність певних наробок з питань формування особистості, зокрема громадянського виховання студентства у вітчизняній теорії та практиці.

Отже, актуальність піднятої проблеми та відсутність її спеціальних досліджень зумовлюють потребу цілісної наукової розробки концепції громадянського виховання студентів вищого навчального закладу під час занять фізичною культурою з практично орієнтованою методикою її реалізації на практиці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гребеник Т. В. Управління процесом громадянського виховання студентів вищого навчального закладу : Дис ... канд. пед. наук : 13.00.06 / Т. В. Гребеник. – Луганськ : 2011. – 377 с.
2. Корж-Усенко Л. В. Традиції та інновації в історії педагогіки України / Л. В. Корж-Усенко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка ; [ред. кол.: А. А. Сбруєва, М. О. Лазарєв, О. І. Огієнко та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – № 4 (6). – С. 28–38.
3. Проект Закону України «Про освіту» – Електронний ресурс – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=57141
4. Рехтета Л. О. Громадянське виховання учнів основної школи в позаурочній діяльності : Дисертація ... канд. пед. наук : 13.00.07 –

теорія і методика виховання / Л. О. Рехтета / Інститут проблем виховання АПН України. – К. : 2003, 326 с.